

TUKEA MUUSIKOILLE - ammatillisen musiikin koulutuksen oppimisen tuen kehittäminen

OPH esittävien alojen aamukahvit 21.11.2025

Emmi Hurmeranta, MuM, erityisopettaja,
Kuopion konservatorio
emmi.hurmeranta@kuopionkonservatorio.fi

Taru Nygård, KM, musiikkipedagogi amk,
erityisopettaja, Oulun konservatorio
Taru.nygard@eduouka.fi

KUOPION
KONSERVATORIO

OULUN
KONSERVATORIO

Ammatillisen koulutuksen oppimisen tuki muuttuu 1.8.2026

Ydinasiat oppimisen tuen muutoksesta:

- Ennakoiva ja oikea-aikainen tuki
- Yhteistyö oppilaitoksen koko henkilöstön ja opiskeluhuollon kanssa
- Opiskelijoiden oikeus tukiopetukseen korostuu
- Erityisopettajan konsultoiva rooli

Mikä muuttuu? Opiskelijalla on **oikeus oppimisen tukeen** eli oppilaitoksella velvoite järjestää tukea ja mahdollistaa sen toteuttaminen. Opiskelun ja opiskelijoiden tuki on koko oppilaitoksen yhteinen asia eli jokainen jäsen osallistuu tuen toteuttamiseen

Mikä ei muutu? **Oikeus erityiseen tukeen** säilyy, tehdään edelleen erityisen tuen päätös

Yleistä ja musiikin alan erityispiirteet (Kiviranta, 2025)

- **Tuen tarpeen lisääntyminen** kaikilla koulutusasteilla: luovilla aloilla n. 13 %:lla erityisen tuen päätös ja oppimisen tukea tarvitsee noin joka neljäs opiskelija
- **Musiikkialan erityispiirteet** (kilpailuhenkisyys, jatkuva keskeneräisyyden tunne, alalle ajautuvat herkät ja luovat persoonallisuudet, itseohjautuvuuden/toiminnan ohjauksen haasteet) voivat lisätä ahdistuneisuutta ja masennusta
- Haasteita voi aiheuttaa **uusi elämäntilanne** esim. muutto uudelle paikkakunnalle sekä itsenäistyminen - > toiminnan ohjaus
- **Musiikkialan tuen tarvetta** esiintyy mm. keskittymisen, mielenterveyden (masennus, ahdistuneisuushäiriö), toiminnan ohjauksen, elämönhallinnan ja hahmottamisen haasteita
 - Myös Tukea muusikoille -hankkeen kyselyssä ammatillisen musiikin koulutuksen opettajilla korostui tarve koulutukselle mm. nepsyhaasteissa, mielenterveyden haasteissa ja elämönhallinnan haasteissa
- **Aiempi oppimisen/erityinen tuki** ei automaattisesti siirry ammatillisiin opintoihin vaan tuen tarve arvioidaan aina uudelleen

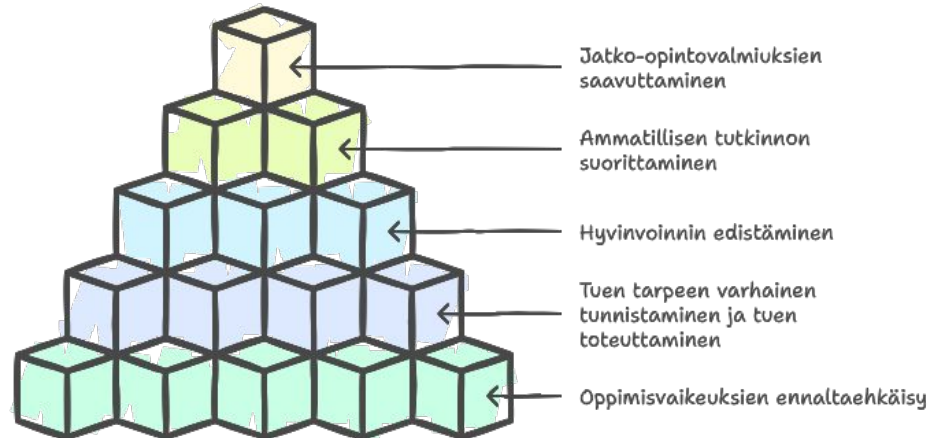
Oppimisen ja erityisen tuen tavoitteet

Tavoitteena on, että koulutuksen järjestäjällä on selkeät rakenteet, toimintatavat ja työnjako ennaltaehkäisevään, nopeaan ja joustavaan oppimisen tuen toteutukseen (OPH, 2025).

Tavoitteena myös ennaltaehkäistä opintojen keskeyttämistä ja suorittamattomien opintojen kertymistä.

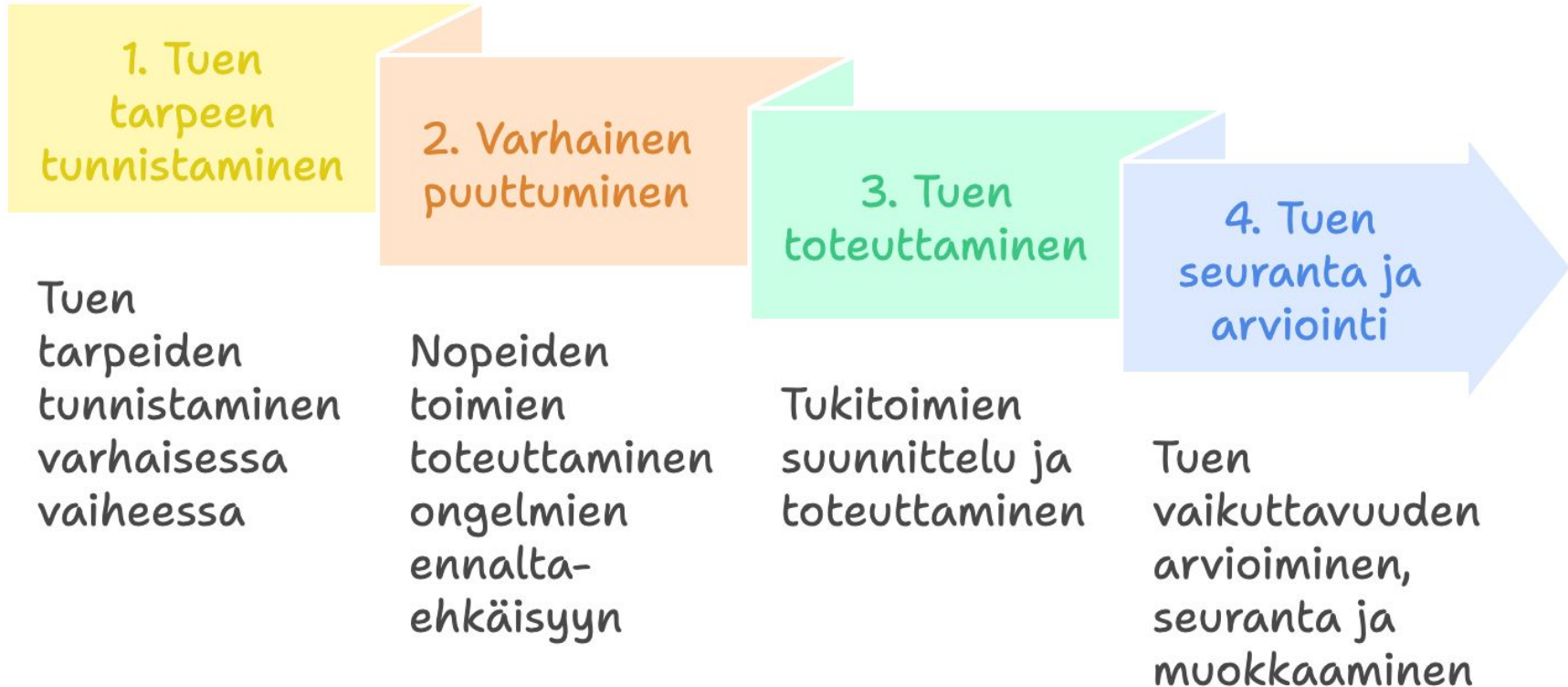
Opiskelijalla on oma vastuu opiskelustaan ja ammattitutkinnon suorittamisestaan. Jos hän ei suoriudu tästä, hänelle on tarjottava tukea.

Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhoillon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada yksilökohtaista opiskeluhoiltoa.

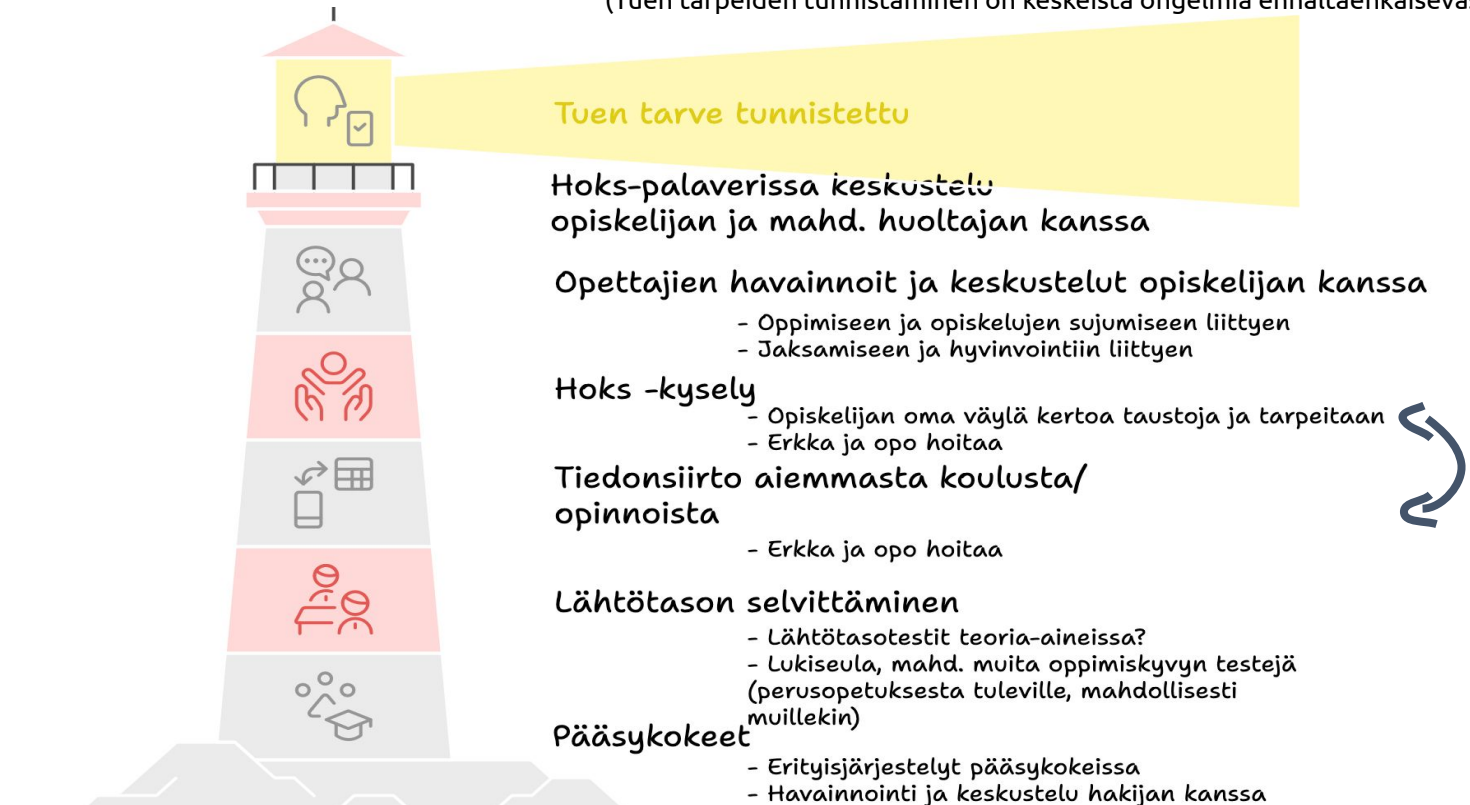
Oppimisen tuen prosessi

oppilaitoksen henkilöstön yhteistyönä

Oppimisen tuki, Step 1: Tuen tarpeen tunnistaminen

(Tuen tarpeiden tunnistaminen on keskeistä ongelmia ennaltaehkäisevässä työssä)

Taiteen perusopetuksen opettajien havainnot ja yhteistyö hakeutumisasiheessa

Työkalupakki: Miten tunnistaa oppijan haasteet musiikin ammatillisessa koulutuksessa?

Raila Kulokari, Outi Guday, Anne Korhonen, 2025

<https://www.thinglink.com/card/1939690378449912676>

HOKS -kysely

- Hoks -kyselyn avulla kartoitetaan uusien opiskelijoiden oppimisen ja erityisen tuen tarpeita sekä opiskeluhuollollisen tuen tarvetta
- Malli on Savon ammattiopiston pilotoimasta HOKS-herätteestä, ja muokattu musiikin ammatillisen koulutuksen tarpeisiin.
- HOKS -herätteet (= >yhteydenotto opiskelijaan, tapaaminen ja tarkempi tuen tarpeiden selvitys):

- **Mahdollinen oppimisen tai erityisen tuen tarve:**

- Erityinen tai tehostettu tuki perusopetuksessa

Tai esim. kaksi seuraavista:

- Useat opiskeluoikeudet tai kesken jääneet opinnot
- Arvosanatiedot 5 tai 6 matematiikasta tai äidinkielestä
- Opiskelijan oma ilmoitus oppimisvaikeudesta tai keskittymisen ja/tai tarkkaavuuden haasteista
- Opiskelijan oma ilmoitus "Tarvitsen tukea ammatillisissa opinnoissa", "Kyllä" tai "En tiedä"

- **Mahdollinen oppimisen tai opiskeluhuollollisen tuen tarve:**

- "Jaksamiseni huolestuttaa minua"

Tai esim. kaksi muista vaihtoehdoista.:

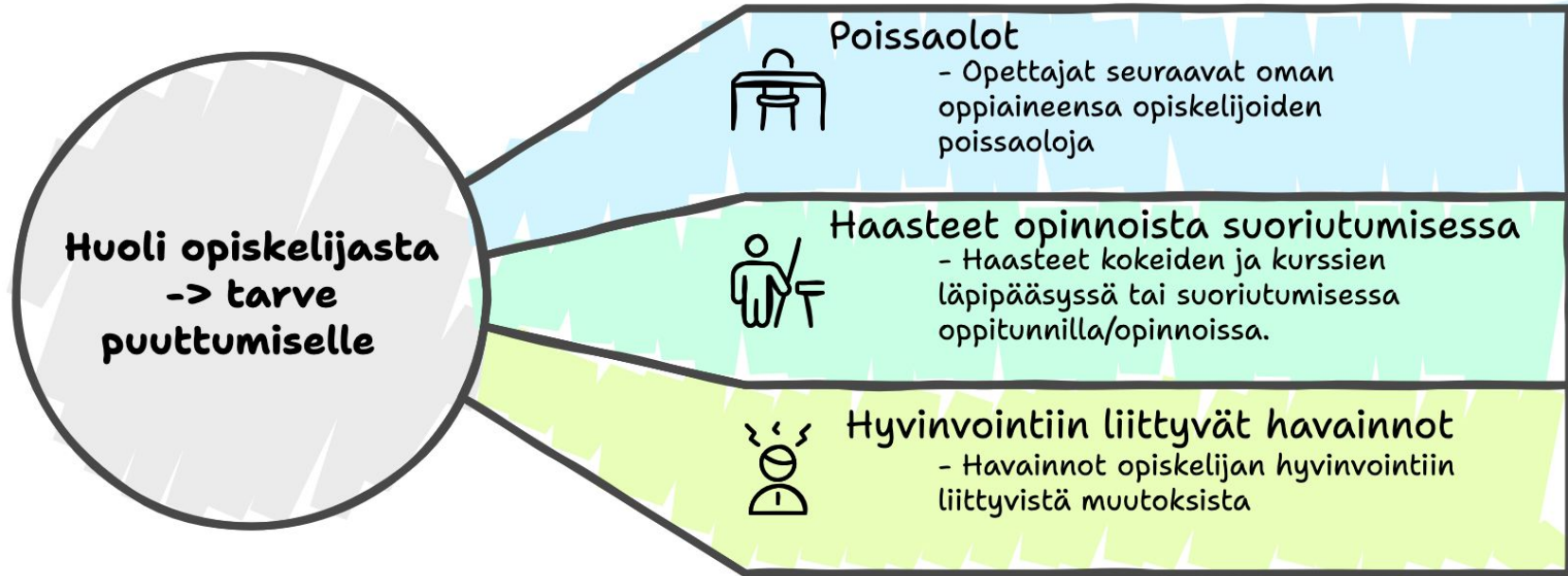
- "Koen yksinäisyyttä"
- "Arjenhallintani huolestuttaa minua"
- "Olen kokenut kiusaamista, häirintää tai syrjintää"
- Muita huolia

Linkki forms -mallipohjaan:

https://forms.cloud.microsoft/Pages/ShareFormPage.aspx?id=o18hCF2e8k2fn_rPHQNX0pmi9I7eVIpNnp6y-EHB-n1UQjdLTU9INihJTFRSMVRPSEJMRVc4UEw5US4u&sharetoken=zjcWUrdfW6Hn98xcdVv

Oppimisen tuki, Step 2: Varhainen puuttuminen

Opettajien havainnot ovat avain varhaiseen puuttumiseen

-> Varhaisen puuttumisen malli (=toimet huolen herätessä)

-> Toimintamalli poissaoloihin

-> Peto-tiimi -malli esimerkkinä?

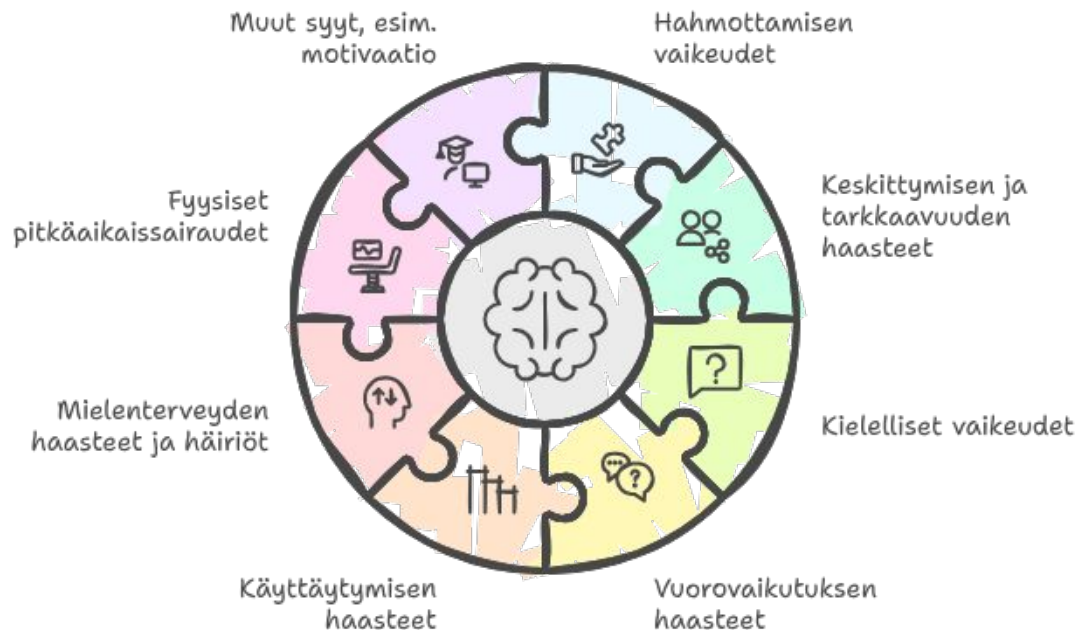
Oppimiseen vaikuttavat haasteet

Jopa miljoonalla suomalaisella on vaikeuksia oppimisessa (Erityisopetusliitto 2025)

Syynä voivat olla lukemisen ja kirjoittamisen vaikeus, matematiikan vaikeus, hahmottamisen vaikeus, autismin kirjo, ADHD tai kielelliset erityisvaikeudet.

Osalla oppimisen vaikeudet ovat itse koettuja, osalla on diagnoosi oppimista hankaloittavasta ominaisuudesta.

Vaikeudet ovat usein perinnöllisiä, ne ovat ilmenneet jo lapsuudessa, ja säilyvät läpi elämän.

Diagnoosit voivat auttaa ymmärtämään tuen tarpeiden perusteita, mutta tukea oppimiseen annetaan aina opiskelijan **pedagogisen tuen tarpeen arvion perusteella**, eikä se vaadi lausuntoja tai diagnooseja.

Oppimisen haasteiden ilmeneminen musiikkialan opinnoissa

Musiikkialan erityispiirteet eli henkilökohtainen opetus, intensiivinen harjoittelu ja tiivis yhteisö asettavat omat haasteensa oppimisen tueksi.

Vaikka suurin osa ammatillisiin opintoihin valituista tulevat taiteen perusopetusta saaneina, kaikki eivät kulje perinteistä musiikkiopistopolkua.

Musiikkialan opettajille suunnatussa kyselyssä moni opettaja nosti esiin, että opiskelijat tarvitsevat usein sekä akateemista että emotionaalista tukea, jotta opiskelu pysyy mielekkäänä ja kestäväenä.

Oppimisvaikeuksien tunnistaminen, huomioiminen ja tukeminen musiikinopiskelussa ja soittoharrastuksessa vielä vähäistä.

TOISAALTA...

Oppimisvaikeuksien vuoksi haastavan koulupolun käyneelle opiskelijalle musiikinopiskelu voi olla väylä omien vahvuuksien esille tuomiseen ja hyödyntämiseen.

Esimerkiksi nepsyipiirteet näyttäytyvät usein vahvuuksina musiikin kentällä (ekkot, hyperfokusointi, ”monta rautaa tulessa”, uskallus tehdä ja toimia omalla tavalla, luovuus jne.)

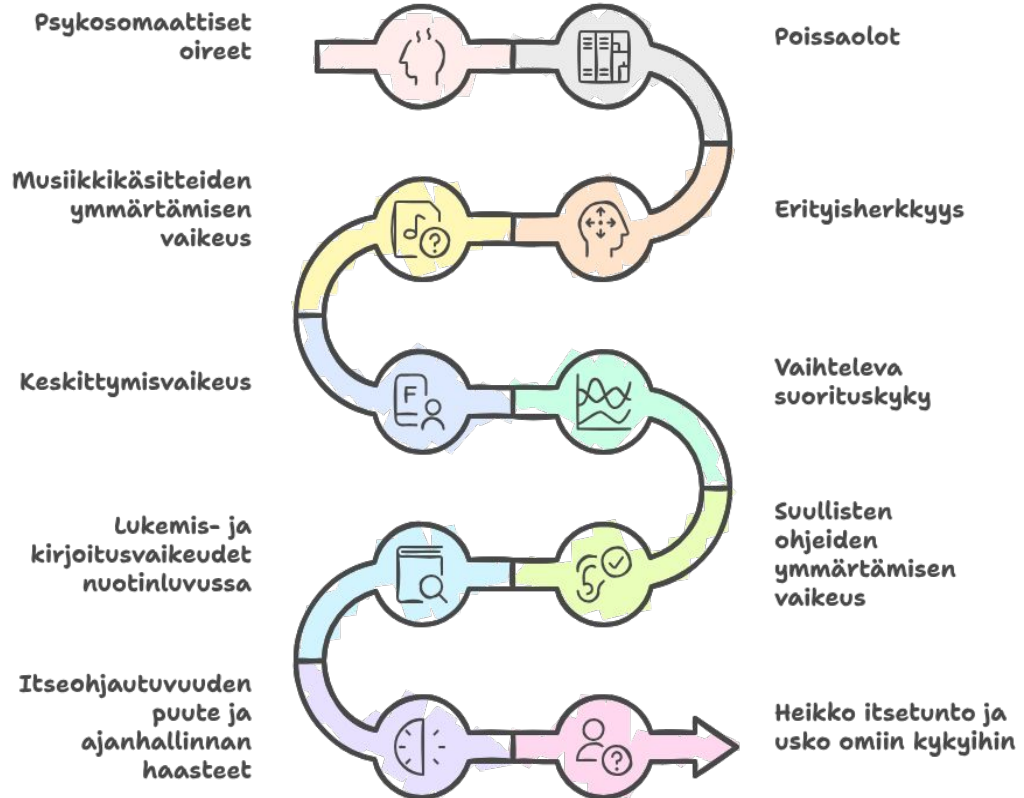
Tukea silti tarvitaan usein esimerkiksi toiminnanohjauksen ja ajanhallinnan haasteissa, sekä kuormituksen säätelyssä.

Nepsy ja mielenterveyden haasteet

Neurokirjon huomioiminen ja mielenterveyden haasteet korostuivat musiikkialan opettajille teetetyssä kyselyssä (Hurmeranta & Nygård, 2024).

Moni opiskelija kamppailee erilaisten mielenterveyden haasteiden kanssa, mikä näkyy jaksamisessa, opiskelutaidoissa ja motivaatiossa.

-> Tuella ja oppilaitoksen arkisilla käytännöillä on suuri merkitys.

VARHAISEN PUUTTUMISEN MALLI

Vrt. Yksilökohtainen opiskeluhoito opiskeluhoitosuunnitelmassa

Jokaisella oppilaitoksen työntekijällä on velvollisuus puuttua opiskelijan huolta herättävään tilanteeseen. Huolen havainnut henkilö keskustelee sekä opiskelijan että tarvittaessa opetushenkilöstön tai opiskeluhoillon työntekijän kanssa.

Opetuksen järjestäminen ja oppimisen tuki

Opinto-ohjaaja: Opintoasiat, hakeutuminen oppilaitokseen, uraohjaus, päihteiden käyttöön liittyvät asiat. Opintojen henkilökohtaistaminen ja opintosuunnitelmien muutokset yhdessä pääaineopettajan ja tarvittaessa erityisopettajan kanssa.

Erityisopettaja: Oppimisen haasteisiin liittyvät asiat ja tuen tarpeen arviointi, tukitoimien suunnittelu ja toteutuksen ohjaus sekä toteuttaminen, erityisen tuen tarpeet.

Rehtori: Opetuksen järjestämisen ja toteuttamisen päätökset

Huoli opiskelijasta

Esim. poissaolot (kolme peräkkäistä ilmoittamatonta, kolme päivää putkeen tai useita poissaolopäiviä pidemmällä jaksolla), oppimiseen liittyviä pulmia, käyttäytymiseen liittyvä muutos, mielialan lasku, päihteet

Pääaineen opettaja, ryhmäaineiden opettajat

Keskustelee opiskelijan kanssa ja ottaa yhteyden opoon ja/tai erityisopettajaan ja ohjaa tarvittaessa lisäavun piiriin.

Opettaja käy tarvittaessa yleisiä pedagogisia keskusteluja opetushenkilöstön, esimerkiksi erityisopettajan tai opiskeluhoillon työntekijöiden kanssa. Näitä ei kirjata opiskeluhoillon kertomukseen. Opetuksen järjestämiseen liittyviä yleisiä keskusteluita voidaan käydä ilman opiskelijan lupaa vaihtolovelvollisuuden estämättä.

Opo

Keskustelee opiskelijan kanssa, ottaa tarvittaessa yhteyttä kotiin (yli 18v. vain opiskelijan luvalla) ja ohjaa tarvittaessa lisäavun piiriin.

Erityisopettaja

Keskustelee opiskelijan kanssa, selvittää poissaolojen, oppimisen pulmien tai muun huolen taustalla olevia tekijöitä. Tukee opiskelijaa ja ohjaa tarvittaessa lisäavun piiriin.

Monialainen asiantuntijaryhmä

Koolekutsuja on se, kenelle huoli herää.

Kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tuen tarpeen selvittämistä, tukitoimien suunnittelua ja seurantaa varten, mukana opetushenkilöstöä ja opiskeluhoillon henkilöstöä sekä mahdollisesti huoltaja. Edellyttää opiskelijan suostumusta.

Opiskeluhoillon palvelut

Terveystoimittaja: Opiskelukyky, terveys ja hyvinvointi, kasvu ja kehitys, terveyden edistäminen, sairaanhoidon palvelut

Kuraattori: sosiaalinen kokonaistilanne, tarvittavat tukitoimet, elämänhallinta ja itsenäistymisen tuki, ohjaus, neuvonta ja konsultointi

Psykologi: Mielialaan ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät asiat, henkilökohtaiset kriisit, opiskelumotivaation ja keskittymisen vaikeudet ja oppimisen vaikeuksien arviointi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto: Kuopion konservatorion opintopajat - opiskelukyvyn ja hyvinvoinnin tukemista. (Taustalla Kuntun (2022) opiskelukykymalli)

Oulun konservatoriolla vastaavaa opiskeluhooltoryhmän hyvinvointityöpajat ja erkan opintopajat

Opiskelukykymallin mukaan

- Omat voimavarat, opiskelutaidot, opetus ja ohjaus sekä opiskeluympäristöstä saatu tuki vaikuttavat merkittävästi siihen, kuinka opiskelija pystyy suoriutumaan opinnoista
- Vaikuttamalla opiskelukyvyn kaikkiin ulottuvuuksiin voidaan edistää opiskelijan mahdollisuuksia edetä opinnoissa. Tämä tehtävä **kuuluu kaikille opiskeluyhteisössä toimiville tahoille, - ja opiskelijalle itselleen.** (Kunttu, 2022.)

Miten Kuopiossa huomioidaan ja tuetaan:

1. **Omat voimavarat:** Hyvinvointiluentoja ja konkreettisia apuvälineitä henkilökohtaisesta hyvinvoinnista huolehtimiseen opintopajassa
2. **Opiskelutaidot:** HOKSaaminen heti elokuun alussa, pohjaosaamisen ja vahvuuksien kartoitus, opiskelutaitojen opetus opintopajassa
3. **Opiskeluympäristö:** vuorovaikutukseen liittyvien ilmiöiden käsittely, miten voimme yhdessä lisätä hyvinvointia oppilaitokseen –pohdinta. Yhteenkuulumisen tunteen vahvistaminen. Osallistaminen ja ryhmäyttäminen.
4. **Opetus ja ohjaus:** Samanaikaisopetus, vuorovaikutustaitojen kehittäminen, opiskelijalähtöinen opetus

Oppimissisällöt opintopajassa

- Ryhmäytyminen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittäminen
- Hyvinvointitaitojen opettaminen
- Jaksokahvit: palautteen antaminen ja saaminen, välietapin saavuttaminen, vapaa keskustelu
- Kartoitukset, kyselyt
- Tavoitteiden saavuttamisen seuraaminen
- Itsearviointi, suunnittelu, aikataulutus
- RSMP: Reiss Motivation Profile -työkalu opiskelijoiden ohjauksessa
- HOKS-päivitys ja opintojen seuraaminen
- Tietoiskut ja opiskelijoiden ohjaus: (esim. näyttöjen suorittamisen ohjeistus)
- YTO-opintojen suorittaminen
- Rästissä olevien tehtävien tekeminen

Oppimisen tuki, Step 3: Tuen toteuttaminen

Opettajan antama tuki

- Sovittua, tietoista tukea, jota toteutetaan ja sen toteutumista arvioidaan
- Opiskelijoiden **yksilöllisten tuen tarpeiden huomioiminen opetusjärjestelyissä ja oppimisympäristössä**
- Aktiivista tukea opiskelun arjessa
- Yhteistyössä erkan kanssa (konsultatiivinen rooli tai/ja myös mukana toteutuksessa)
- Tukiopetus
 - Sovitusti yksilöopetuksena tai esim. pienryhmätukeja (esim. tukipaja)
 - Erkka apuna suunnittelussa tarvittaessa
 - Esitetään esihenkilölle tarve, jonka kanssa kanssa sovitaan resurssi ja toteuttaminen
 - Tarpeen mukaan ja sovelletusti järjestäen

Erityisopettajan antama erityisopetus

- Osana oppimisen tukea voidaan antaa erityisopettajan antamaa erityisopetusta
- Konsultoi opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden erityispedagogisia tarpeita
- Yksilölle annettava tuki, esim.
 - Opiskelutekniikoiden ohjaus
 - Tukiopetus
 - Hyvinvoinnin ja arjenhallinnan ohjauksen tuki, yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa
 - Toiminnanohjauksen tukeminen
 - Tukitoimien ohjaus jne
- Ryhmäohjauksellinen tuki, esim.
 - Hyvinvointityöpajat, yhdessä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa
 - Opintopajat (opiskelutekniikoita, yhteisöllisyyden vahvistamista yms. opiskelua tukevaa ohjausta)
 - Tukipajat

OPPIMISEN TUEN TARKISTUSLISTAT

Päivitetyt, tulostettavat tarkistuslistat tulossa Tukea muusikoille -julkaisuun

Vuorovaikutus

	Annan säännöllisesti oikea-aikaista ja positiivista palautetta opiskelijalle
	Kiinnostun opiskelijan tavasta oppia, kysyn ja osoitan arvostusta erilaisille tavoille oppia
	Kohtaan opiskelijan yksilöllisesti. Tervehdin, puhuttelen nimellä ja kyselen kuulumisia
	Tunnistan opiskelijan vahvuudet ja käytän niitä oppitunneilla
	Autan opiskelijaa huomaamaan omaa edistymistään sanoittamalla ("huomasitko, miten hyvin meni?")
	Mahdollistan opiskelijoiden osallisuuden ja vaikuttamisen
	Annan opiskelijalle aikaa ja rauhan oman oppimisen halun löytämiseen ja tuen hänen polkuaan musiikin ammattiopinnoissa

Toiminnanohjaus

	Jos opiskelijan tarkkaavaisuudessa on haasteita, suunnitellaan tukitoimia erityisopettajan kanssa
	Huolehdin, että opintojakson tärkeät päivämäärät on kirjoitettu ylös ja annettu monikanavaisesti
	Muistutan tärkeistä päivämääristä ajoissa. Pyydän opiskelijoita kirjoittamaan päivämäärät kalenteriin
	Oppitunnin alussa kirjoitan tunnin tavoitteen ja tunnin kulun taululle. Aloitan oppitunnin selkeästi, ja pidän tunnin rakenteen suunnilleen samanlaisena
	Varmistan ohjeiden ymmärtämisen ja tehtävien tekemisen aloittamisen
	Pilkon ohjeiden annon ja tehtävät vaiheisiin (ensin - sitten - jälkeen). Annan vain yhden tehtävän kerrallaan, en koko monistetta tai kirjan sivua
	Huomioin mahdolliset häiritsevät aistiärsykkeet opiskelutilassa
	Annan selkeät läksyt tai harjoitteluohjeet suullisesti ja kirjallisesti. Mahdollistan tehtävien tai kotiharjoitteluohjeiden tallentamisen esimerkiksi kännykän valokuvalla tai videoinnilla

Materiaalit ja menetelmät

	Kopioin nuottipaperin suurennoksia hahmotusaineiden tunneille
	Tarjoan opiskelijalle ajastimia (tai puhelimesta) oppitunnin tai harjoitteluvajan hahmottamisen tueksi
	Käytän väritusseja tai värikoodeja nuoteissa nuotinluvun ja rakenteiden hahmottamisen avuksi
	Muokkaan materiaalista helpompaa tai vaikeampaa eli eriytän oppimateriaalia
	Tarjoan keskittymisen tueksi puristeluleluja, nystyjäpalloja ja muita keskittymisen tukivälineitä
	Tarjoan lukemisen tueksi värikalvoja (kalvot poistavat musta-valko-kontrastia)
	Joidenkin opiskelijoiden kanssa voin hyödyntää kuulonvaraista oppimista
	Annan instrumentin tai laulun harjoitteluun valmiin harjoittelupäiväkirjapohjan ja ohjaan sen käyttämiseen

Osaamisen näyttäminen ja opintosuorituksiin liittyvä tuki

	Annan tarvittaessa lisäaikaa tehtävien tekoon
	Mahdollistan monipuoliset tavat osoittaa osaamista. Esimerkiksi tentin voi tarvittaessa suorittaa myös suullisesti
	Otan osaamisen näyttöä arvioitaessa huomioon opiskelijan omat tavoitteet ja vahvuudet
	Sovin opiskelijan ja tarvittaessa erityisopettajan kanssa lisäajasta ja erillisen tilan käytöstä koetilanteessa
	Tarvittaessa mukautan arviointia, mikäli opiskelija ei tukitoimista huolimatta voi saavuttaa arvosanaa T1. Mukauttamisesta tehdään hallinnollinen päätös
	Muistan positiivisen ja kannustavan asenteen ohjatesani tai arvioidessani näyttöjä

Tukiopetuksen toteutuminen: eri muodot ”lievimmästä vahvimpaan” tukeen

1. OPETTAJAN TARJOAMA TUKI OPPITUNNIN AIKANA

- Havaintojen perusteella aineen opettaja tarjoaa tukitoimia, kysyy erkalta jos tarvetta

2. SAMANAIKAISOPETUS eli tunnin aikana tehtävä tukiopetus erityisopettajan tai ohjaajan toimesta

- Ammatillinen erityisopettaja kiertää tunneilla seuraamassa ja auttamassa muita aineenopettajia mahdollisuuksien mukaan. (Tähän kommentoitu myös, että ei ole resurssia toteuttaa)

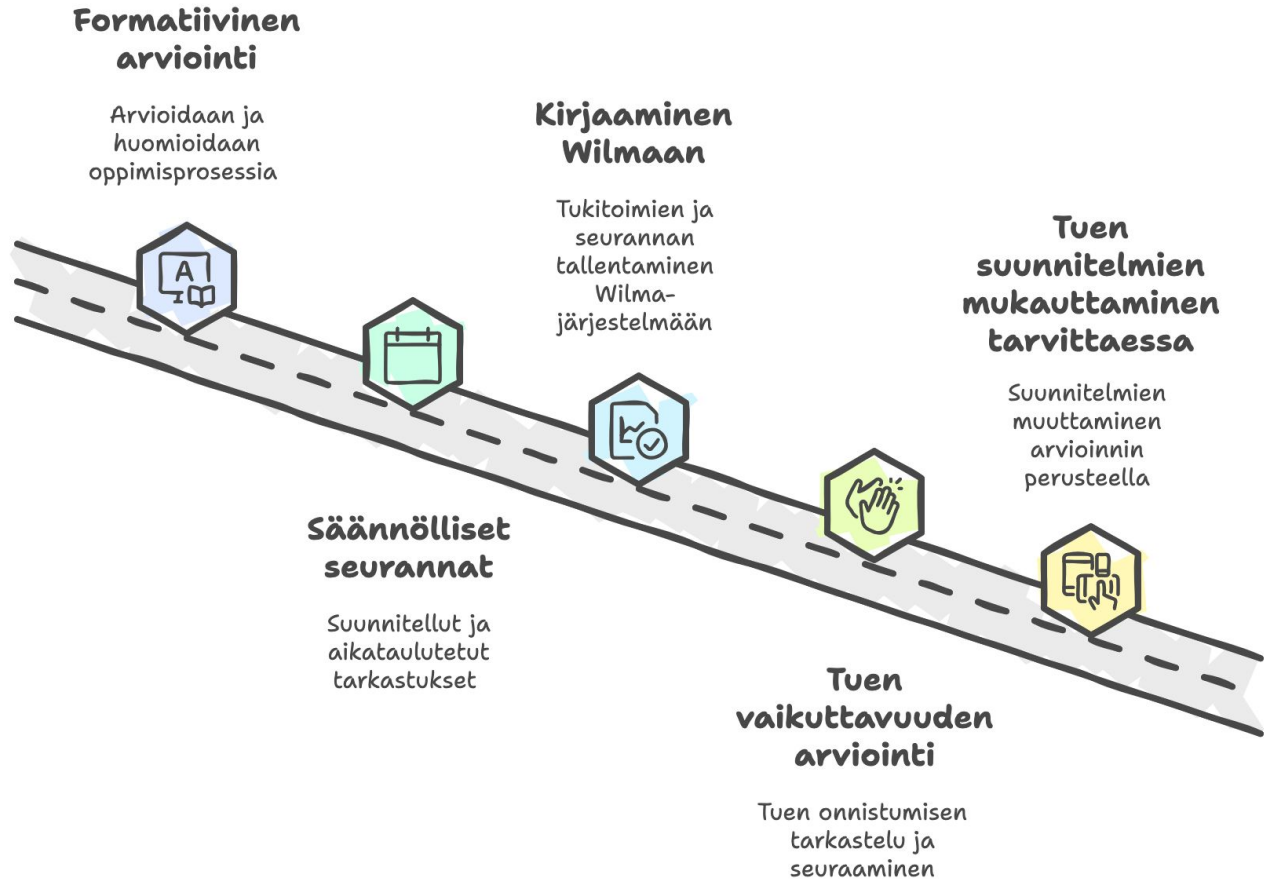
3. PIENRYHMÄ- JA PAJAOPETUS

- Erityisen tuen opiskelijan voi lähettää myös oppipajalle, jossa on saatavilla yksilöllisempää tukiopetusta pienessä ryhmässä.
- mahdollisuus tulla tekemään haastavia tehtäviä pienryhmässä, jossa erkka on tukena.

4. ERILLISET TUKITUNNIT ja YKSILÖOPETUS

- Ohjaustunteja, joissa voi tehdä ammatillisten opintojen tehtäviä tai saada henkilökohtaista tukea harjoitteluun
- Tukiopetus on annettu erillisinä tukitunteina joko opettajan tai erkan toimesta
- yksilöllisiä ohjauskertoja
- ammatillisen opettajan johdolla tukiopetusta
- tarvittaessa erityisopettajan opettamana

Oppimisen tuki, Step 4: Tuen seuranta ja arviointi

Tuen vaikuttavuuden arvioinnissa keskeistä ovat niin **opiskelijoiden omat kokemukset** kuin **opettajien havainnot ja näkemykset opiskelijan** opintojen sujumisesta sekä tukitoimien toteutumisesta ja vaikuttavuudesta.

Kuinka valmistautua muutokseen?

- 1. Arvioi tuen tarve:** Kuinka moni opiskelija oppilaitoksessasi tai yksikössäsi tarvitsee oppimisen tukea ja erityistä tukea? Tuen tarpeen arvioinnin pohjana voivat olla nykyiset erityisen tuen päätökset ja aiemmat tukeen liittyvät suunnitelmat.
- 2. Suunnittele tukitoimet:** Mitkä tuen keinot sopivat oppilaitoksenne opiskelijoille ja kuinka toteutetaan käytännössä? Muistetaan monipuolisuus, joustavuus ja vaihtoehtoiset menetelmät käytössä.
- 3. Suunnittele oppimisen tuen prosessi:** Miten tuen tarve tunnistetaan, millaista tukea annetaan ja kuka sitä antaa? Milloin opiskelijalle riittää oppimisen tuki ja milloin on tarve erityiselle tuelle? Miten hoidetaan yhteistyö opiskeluhuollon kanssa?
- 4. Arvoi resurssit:** Kuinka paljon ja millaista oppimisen tukea ja erityistä tukea? Riittääkö nykyinen henkilöstö ja resurssit? Kuinka tuen resurssi kohdistetaan oikein?
- 5. Työaika työaikasunnitelmiin:** Opettajien ja erityisopettajien työaikasunnitelmiin tulee varata aikaa tuen toteuttamiseen ja lisäkouluttautumiseen.
- 6. Varmistetaan osaaminen:** Oleellista on, että henkilöstö tuntee ja tietää tuen uudistuksen ja oman roolinsa siinä. Osaamisen kehittäminen on työtehtävä ja siihen tulee varata työaikaa.
- 7. Suunnittele seuranta ja vaikuttavuuden arviointi:** Oppimisen tuen toteutumista ja sen laatua sekä rahoituksen riittämistä ja kohdentumista tulee seurata.

Lähde: **Oppimisen tuki toisella asteella (OAJ, 2025):**

<https://www.oaj.fi/tavoitteemme/oppimisen-tuki/oppimisen-tuki-ammattillisella-toisella-asteella/>

Kiitos kun tuet opiskelijaa!

Tukea muusikoille -julkaisu on tulossa joulukuussa 2025

Lähteet

Kiviranta, T. (2025). Oppimisen tuki ja tukimuotojen kehittäminen musiikkialan toisen asteen ammatillisissa opinnoissa.

<https://jyx.jyu.fi/bitstreams/ec101a78-4a1e-44a4-8bfe-8af3caa71027/download>

Kulokari, R.; Guday, O.; & Korhonen, A. (2025). Työkälupakki: Miten tunnistaa oppijan haasteet musiikin ammatillisessa koulutuksessa?

<https://www.thinglink.com/card/1939690378449912676>

Kunttu, K. (2022) Opiskelukykymalli. <https://www.yths.fi/palvelut/opiskeluyhteisotyo/opiskelukyky/>

OPH:n nettisivuilla paljon tietoa, mm.

Oppimisen tuen uudistus ammatillisessa koulutuksessa:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-tuen-uudistus-ammattillisessa-koulutuksessa>

Oikeus oppimisen tukeen -diat:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/26032025_Oikeus_oppimisen_tukeen_I_TH_IR_SV.pdf

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/09042025_Oikeus_oppimisen_tukeen_II_SV_TH_IR.pdf

Oikeus erityiseen tukeen -diat:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/03092025_Oikeus%20erityiseen%20tukeen_I_.pdf

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/01102025_Oikeus_erityiseen_tukeen_II_Osaamisen_arvioinnin_mukauttaminen%20ja%20ammattitaitovaratimuksesta%20ja%20osaamistavoitteista%20poikkeaminen_FI_SV_.pdf

[Erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa -opas](#) (OPH päivittää oppaan 2025 loppuun mennessä)

Savon ammattiopisto: Opintojen henkilökohtaistaminen ja vaikuttavuus, webinaari 4.4.2024

Vipunen: <https://vipunen.fi/fi-fi/ammattillinen/Sivut/Rahoitusperuste--ja-kustannustiedot.aspx>

OAJ: Oppimisen tuki ammatillisella toisella asteella:

<https://www.oaj.fi/tavoitteemme/oppimisen-tuki/oppimisen-tuki-ammattillisella-toisella-asteella/>